

ویژگی‌های روان سنجی پرسشنامه حسادت چند بعدی در نمونه‌ی ایرانی چنگیز رحیمی^۱، ملیکا صنعت‌نما^۲

Psychometric properties of the multidimensional jealousy scale in an Iranian sample

Changiz Rahimi¹, Melika Sanatnama²

چکیده

زمینه: حسادت عاشقانه ساختاری پیچیده است که از ابعاد مختلفی تشکیل شده است. با توجه به ماهیت چند بعدی حسادت عاشقانه، داشتن مقیاسی که چند بعد آن را در نظر بگیرد مفید است. مسأله اصلی پژوهش حاضر این است که آیا پرسشنامه حسادت چندبعدی مقیاس مناسبی برای سنجش حسادت عاشقانه در نمونه‌ی ایرانی است؟ **هدف:** مطالعه حاضر با هدف بررسی ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه حسادت چند بعدی انجام شد. **روش:** این پژوهش از نظر هدف بنیادی - کاربردی، از حیث نوع گردآوری اطلاعات پیمایشی پرسشنامه‌ای و از نظر روش‌شناسی، از جمله مطالعات آزمون‌سازی به حساب می‌آید که در قالب یک طرح پژوهشی همبستگی انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانشجویان دانشگاه شیراز که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در این دانشگاه مشغول به تحصیل هستند تشکیل داده‌اند. نمونه پژوهش حاضر براساس فرمول کوکران ۳۷۶ نفر بدست آمد که به دلیل احتمال وجود پرسشنامه‌های بی‌اعتبار، ۴۲۸ نفر از دانشجویان به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و به مقیاس خود گزارش‌دهی حسادت چند بعدی پفیر و وونگ (۱۹۸۹) پاسخ دادند. جهت بررسی پایایی کل و زیر مقیاس‌های پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ و جهت بررسی ساختار عاملی پرسشنامه از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد پرسشنامه حسادت چند بعدی به همراه سه بعد آن (شناختی، هیجانی و رفتاری) از پایایی مطلوبی برخوردار است (ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ - ۰/۸۳). همچنین، شاخص‌های برازندگی در محدوده برازش مدل قرار گرفتند. **نتیجه‌گیری:** نسخه فارسی پرسشنامه حسادت چند بعدی ابزار مناسبی برای ارزیابی حسادت عاشقانه در سه بعد (شناختی، هیجانی و رفتاری) در جامعه ایران است. **واژه کلیدی‌ها:** حسادت چند بعدی، حسادت عاشقانه، پایایی، روایی.

Background: Romantic jealousy is a complex construct composed of several dimensions. Given the multidimensional nature of romantic jealousy, it would be useful to have a measurement scale that would take into account its several components. The main issue of the present study is the multidimensional jealousy scale a suitable scale for measuring romantic jealousy in the Iranian sample? **Aims:** This study aimed to investigate the psychometric properties of the Persian version of the multidimensional jealousy scale. **Method:** The present study, in terms of basic-applied purpose, is a questionnaire in terms of the type of survey data collection and in terms of methodology, is one of the experimental studies that has been done in the form of a correlational research. It had a population consisting of all university students studying at Shiraz University in the academic year of 2019-2020. The present study sample, based on Cochran's formula, consisted of 376 participants, and due to the possibility of invalid questionnaires, 428 students were selected by the snowball sampling method. The participants completed the Pfeiffer and Wong Multidimensional Jealousy Scale (1989). To substantiate the entire questionnaire reliability and the pertaining parameters, Cronbach's alpha was computed. **Results:** The results of the multidimensional jealousy scale along with its three dimensions (cognitive, emotional and behavioral) have a good reliability (Cronbach's alpha coefficient of 0.83 - 0.94). As well as, for vitality and component of multidimensional jealousy scale. **Conclusions:** The Persian version of the multidimensional jealousy scale is a good tool for evaluating romantic jealousy in three dimensions (cognitive, emotional and behavioral) in Iranian population. **Key Words:** Multidimensional jealousy, romantic jealousy, reliability, validity.

Corresponding Author: melisan61@gmail.com

^۱ استاد، گروه روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

^۱ Professor, Department of Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran

^۲ دانشجوی دکتری روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ Ph.D Student of Clinical Psychology, Department of Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran (Corresponding Author)

پذیرش نهایی: ۹۹/۰۶/۱۹

دریافت: ۹۹/۰۵/۲۲

مقدمه

داده‌اند. با این وجود، این مقیاس‌ها به خاطر اینکه براساس پیشینه‌های مختلف نظری بنا شده‌اند، ناهمگن هستند (هدرید، ۲۰۱۹). برخی مقیاس‌ها تنها یک بعد واحد یا تنها یک جنبه از این ساختار پیچیده را ارزیابی می‌کنند، مانند مقیاس حسادت جنسی (نانینی و میرس، ۲۰۰۰)، مورد دیگر مقیاس پاسخ‌های حسادت ورزی (ریچ، ۱۹۹۱) تنها دو جنبه را اندازه می‌گیرند، که مربوط به رفتارهای حسادت‌ورزی با هدف محافظت از فرد در برابر تهدید از بین رفتن عزت‌نفس شخصی و رابطه عاشقانه است.

پفیر و وونگ (۱۹۸۹) مقیاس حسادت چند بعدی را به عنوان معیار سنجش حسادت عاشقانه در یک نمونه کانادایی گسترش دادند. مقیاس حسادت چند بعدی شامل ۲۴ گویه است. پس از انجام تحلیل عاملی اکتشافی سه عامل به ترتیب بعد شناختی (به عنوان مثال، شک دارم که X ممکن است مجذوب شخص دیگری شده باشد)، بعد هیجانی (به عنوان مثال، X در مورد عالی بودن ظاهر یک فرد خاص از جنس مخالف در حضور شما نظر دهد) و بعد رفتاری (به عنوان مثال، هر وقت که می‌بینم X در حال گفتگو با فردی از جنس مخالف است، به آنها ملحق می‌شوم) که هر کدام ۸ گویه وجود دارد، پیشنهاد شده است. خرده مقیاس‌های شناختی و رفتاری در مقیاس ۷ امتیاز لیکرت، از ۱ (هرگز) تا ۷ (همیشه) و خرده مقیاس هیجانی از ۱ (بسیار خوشحال) به ۷ (بسیار ناراحت) رتبه بندی می‌شود. به منظور از بین بردن سوگیری در پاسخ، همه موارد خرده مقیاس شناختی معکوس شد. میزان همسانی درونی خرده مقیاس‌ها، و مقیاس به طور کلی را بالاتر از ۰/۸۲ گزارش کرده‌اند و همچنین از پایایی باز آزمون مناسب برخوردار است. علاوه بر این، آنها گزارش کردند که هر یک از این ابعاد را می‌توان در یک پیوستار از حالت بهنجار تا بیمارگونه توصیف کرد. به طور خاص، حسادت بهنجار ممکن است درجاتی از شناخت، هیجان و رفتارهای مربوط به حسادت را در بر بگیرد، در حالی که حسادت بیمارگونه شامل درجه بالایی از سوءظن و ناراحتی هیجانی و رفتارهای کارآگاهانه گسترده است (پفیر و وونگ، ۱۹۸۹).

در مطالعه‌ی رادوو و هدریچ (۲۰۱۷) که به بررسی نسخه صربستانی مقیاس حسادت چند بعدی در یک نمونه‌ی ۵۰۰ نفری با بازه‌ی سنی ۴۰-۱۸ پرداختند، تحلیل عاملی تأییدی از ساختار سه بعد حسادت (شناخت، هیجان و رفتار) حمایت می‌کند و از همسانی درونی بالایی برخوردار بود.

حسادت یکی از قدرتمندترین انگیزه‌های رفتاری در طول زندگی است. یک احساس هیجانی همگانی است که تقریباً در تمام روابط نزدیک، از جمله روابطی که با والدین، خواهر و برادر، دوستان و شریک زندگی وجود دارد، رخ می‌دهد (تانی و پانتی، ۲۰۱۶؛ شفیع و اعتمادی، ۲۰۱۸؛ دی لنه، ویتورونگل، و اندنوسچ و ایگرمونت، ۲۰۱۹). در طول سه دهه اخیر، تحقیقات قابل توجهی در زمینه حسادت در روابط عاشقانه انجام شده است. بیشتر این پژوهش‌ها متمرکز بر پیش‌بینی‌کننده‌ها و پیامدهای حسادت عاشقانه^۱ بودند. به عنوان مثال، حسادت با دل‌بستگی اضطرابی، نشخوار فکری، ناراضی‌تی از رابطه، نقض تعهد زناشویی و سوء استفاده کلامی و جسمی همراه بوده است (الفینستون، فینی و نولر، ۲۰۱۱؛ مهدی‌زاده و دره‌کردی، ۱۳۹۹). با افزایش شواهدی مبنی بر اینکه حسادت عاشقانه نقش اساسی در شکل‌گیری رابطه و مشکلات رابطه دارد (راینسکی، ۲۰۱۹؛ پانتی، قیناسی و تانی، ۲۰۲۰)، اهمیت اعتبارسنجی ابزارهایی که به سنجش مفهوم حسادت عاشقانه می‌پردازند، نمایان است. نحوه تعریف حسادت عاشقانه پیامدهای اساسی در نحوه اندازه‌گیری این سازه دارد. از نظر پفیر و وونگ (۱۹۸۹) حسادت عاشقانه یک واکنش چند لایه است که با درک یک تهدید فعال می‌شود. این حسادت مستلزم یک واکنش عاطفی پیچیده است و ترکیبی از احساسات نامطلوب ناشی از شرایطی است که توسط افراد به عنوان تهدید برای رابطه عاشقانه ایجاد می‌شود. افرادی که در موقعیت‌های تحریک‌کننده حسادت عاشقانه قرار می‌گیرند، درگیر فکریایی در مورد اینکه آیا امکان یک رابطه رقیب وجود دارد یا خیر و میزان تهدیدی که رقیب می‌تواند ایجاد کند، می‌شوند. به طور کلی، در بین محققان حسادت یک توافق کلی وجود دارد که حسادت عاشقانه شامل ترکیبی پیچیده از هیجان‌ها، فکرها و رفتارهایی می‌شود که توسط کسانی که رابطه خود را توسط شخص ثالث احتمالی تهدید شده می‌دانند، ابراز می‌شود (خلیفیان و باری، ۲۰۱۶؛ بکر و کریپالدی، ۲۰۱۹). علی‌رغم توافق در مورد ماهیت چند بعدی حسادت عاشقانه، اقدامات معتبر و پر کاربرد در زمینه مقیاس حسادت عاشقانه کمتر وجود دارد. محققان برای ارزیابی این ساختار مقیاس‌های مختلفی را توسعه

۱. Romantic Jealousy

هر زیر مقیاس از ۸ ماده تشکیل شده و براساس طیف لیکرت ۷ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. در زیر مقیاس حسادت شناختی آزمودنی پاسخ می‌دهد به چه میزان از ۱ (هرگز) تا ۷ (همیشه) فکری در ارتباط با زوج (پارتنر) خود دارد. در زیر مقیاس حسادت هیجانی از آزمودنی‌ها خواسته می‌شود تا واکنش‌های هیجانی خود را نسبت به موقعیت‌های مختلف براساس ۱ (بسیار خوشحال) تا ۷ (بسیار ناراحت) مورد ارزیابی قرار دهند. در زیر مقیاس حسادت رفتاری آزمودنی بر اساس اینکه به چه میزان (۱ "هرگز" تا ۷ "همیشه") رفتارهایی مانند تماس گرفتن، چک کردن و... از خود نشان می‌دهد، مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. پیفر و وونگ (۱۹۸۹) میانگین آلفای کرونباخ سه زیر مقیاس حسادت شناختی، هیجانی و رفتاری را ۰/۹۱ گزارش کرده‌اند.

روش اجرا: از آنجا که این پرسشنامه برای نخستین بار در ایران و در این پژوهش استفاده شد، بنابراین ابتدا با همکاری دو متخصص زبان انگلیسی به فارسی ترجمه شد و ترجمه برگردان نیز انجام شد، سپس توسط یک استاد روانشناسی، متن ترجمه شده، مورد بررسی قرار گرفت و اشکالات آن رفع شد. نسخه نهایی پرسشنامه پس از بازنویسی در اختیار ۴۵۰ نفر قرار گرفت و در نهایت ۲۲ پرسشنامه به دلیل بی اعتبار بودن از تحلیل کنار گذاشته شدند. داده‌های نهایی با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-26 و LISREL 8.80 مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت کنندگان به ترتیب ۲۵/۷۳ و ۵/۱۹ بوده است. از میان شرکت کنندگان ۳۲۲ نفر مجرد و ۱۰۶ نفر متأهل، ۲۱۷ نفر در مقطع کارشناسی، ۱۳۶ نفر در مقطع کارشناسی ارشد و ۷۵ نفر در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بودند (جدول ۱).

متغیر	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری
تحصیلات	۲۱۷	۱۳۶	۷۵
متغیر	مجرد	متأهل	
تأهل	۳۲۲	۱۰۶	

یافته‌های توصیفی این پژوهش شامل میانگین و انحراف معیار، به همراه حداقل و حداکثر نمره متغیرهای مورد مطالعه، در جدول ۲

در راستای ملاحظات فوق در مورد ماهیت چند بعدی حسادت عاشقانه، مقیاس‌های چند بعدی می‌تواند ابزاری جامع‌تر و مناسب‌تر برای ارزیابی این سازه پیچیده باشد (دیستانو، ۲۰۱۰؛ تورتوریلو و هارت، ۲۰۱۹). مقیاس حسادت چند بعدی یکی از مقیاس‌های متداول در زمینه حسادت است (چین، اتکینسون، راهب، هریس و موم، ۲۰۱۷؛ کارلین، کلت و توتردل، ۲۰۱۸)، و اجازه می‌دهد تا سه بعد اصلی (هیجانی، فکری و رفتاری) که مشخصه این سازه است را اندازه‌گیری کرد. بنابراین، به دلیل فقدان مقیاس معتبر جهت سنجش این سازه چند بعدی در ایران، هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس حسادت چند بعدی است.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی - کاربردی، از حیث نوع گردآوری اطلاعات، پیمایشی پرسشنامه‌ای و از نظر روش‌شناسی، از جمله مطالعات آزمون‌سازی به حساب می‌آید که در قالب یک طرح پژوهشی همبستگی انجام گرفته است. در این پژوهش از روش همبستگی، مطالعه نیکویی برازش و تحلیل عاملی تأییدی جهت مطالعه میزان رابطه و همخوانی بین متغیرها استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شیراز که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در این دانشگاه مشغول به تحصیل هستند، تشکیل داده‌اند. از این تعداد براساس فرمول کوکران حجم نمونه آماری ۳۷۶ نفر بدست آمد که به دلیل احتمال وجود پرسشنامه‌های بی‌اعتبار، ۴۵۰ نفر از دانشجویان، به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند (به دلیل در دسترس نبودن تمام دانشجویان امکان انجام نمونه‌گیری تصادفی نبود). روش نمونه‌گیری به این شکل بود که پس از تهیه نسخه‌ی الکترونیکی پرسشنامه، لینک پرسشنامه از طریق فضای مجازی منتشر شد و به دانشجویانی که اقدام به پاسخ دادن به پرسشنامه می‌کردند، توصیه می‌شد که لینک پرسشنامه را منتشر کنند. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار زیر استفاده شده است.

ابزار

مقیاس حسادت چند بعدی^۱: مقیاس حسادت چند بعدی، توسط پیفر و وونگ (۱۹۸۹) ساخته شده است و از ۲۴ ماده تشکیل شده که شامل سه زیر مقیاس حسادت شناختی، هیجانی و رفتاری است.

^۱. The Multidimensional Jealousy Scale

همان گونه که نشان داده شده است سه بعد پرسشنامه حسادت چند بعدی، بعد شناختی (۰/۹۴)، هیجانی (۰/۸۶) و رفتاری (۰/۸۳) و کل مقیاس حسادت چند بعدی (۰/۸۵) از پایایی مطلوبی برخوردار است. برای بررسی روایی پرسشنامه از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار LISREL 8.80 استفاده شد. شاخص های برازش مدل در جدول ۴ و مقادیر بارهای عاملی در شکل ۱ گزارش شده است. با توجه به یافته های جدول ۳ شاخص های برازش مدل در محدوده ی مطلوبی قرار گرفته اند و می توان نتیجه گرفت که مدل از برازش مطلوبی برخوردار است.

گزارش شده است. ضریب همبستگی مقیاس کل با بعد شناختی، بعد هیجانی و بعد رفتاری به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۴۲ و ۰/۶۴ بدست آمد. برای بررسی پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است و نتایج آن در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار حداقل نمره، حداکثر نمره متغیرهای پژوهش

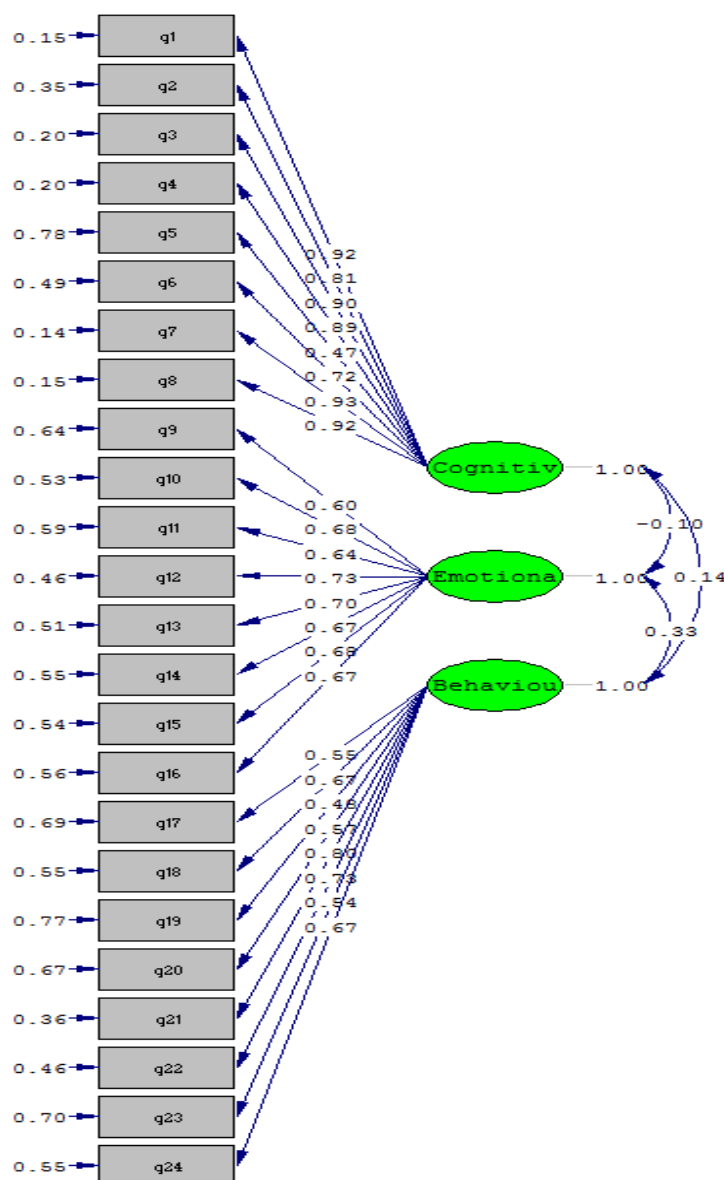
متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره
حسادت چند بعدی	۹۸/۳۰	۲۱/۸۶	۵۰	۱۶۸
بعد شناختی	۲۹/۶۶	۱۶/۱۲	۸	۵۸
بعد هیجانی	۴۷/۰۷	۷/۶۵	۱۳	۵۶
بعد رفتاری	۲۱/۵۶	۹/۷۳	۸	۵۶

جدول ۳. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه حسادت چند بعدی

مؤلفه	شماره سؤال	آلفای مؤلفه با حذف سؤال	آلفای کرونباخ	آلفای کرونباخ کل
بعد شناختی	۱	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۸۵
	۲	۰/۹۳		
	۳	۰/۹۳		
	۴	۰/۹۳		
	۵	۰/۹۵		
	۶	۰/۹۴		
	۷	۰/۹۳		
	۸	۰/۹۳		
بعد هیجانی	۹	۰/۸۵	۰/۸۶	
	۱۰	۰/۸۳		
	۱۱	۰/۸۴		
	۱۲	۰/۸۴		
	۱۳	۰/۸۴		
	۱۴	۰/۸۴		
بعد رفتاری	۱۵	۰/۸۴	۰/۸۳	
	۱۶	۰/۸۴		
	۱۷	۰/۸۲		
	۱۸	۰/۸۱		
	۱۹	۰/۸۳		
	۲۰	۰/۸۲		
	۲۱	۰/۸۰		
	۲۲	۰/۸۱		
	۲۳	۰/۸۳		
	۲۴	۰/۸۱		

جدول ۴. شاخص های برازش پرسشنامه حسادت چند بعدی

متغیر	مقادیر مطلوب	مقادیر بدست آمده در این مطالعه
χ^2/df	< 3	۲/۸۳
RMSEA	< 0.08	۰/۰۷
CFI	≥ 0.9	۰/۹۴
IFI	≥ 0.9	۰/۹۴
NFI	≥ 0.9	۰/۹۲
RFI	≥ 0.9	۰/۹۳
GFI	≥ 0.9	۰/۹۰

شکل ۱. مدل نهایی پرسشنامه حسادت چند بعدی (ضرایب استاندارد گزارش شده است)

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به فقدان پرسشنامه‌هایی که می‌توانند حسادت در روابط عاشقانه را در فرهنگ ایرانی بسنجند، هدف از پژوهش حاضر در کنار کمک به تحقیق و ادبیات در زمینه حسادت عاشقانه، ارزیابی خصوصیات روان‌سنجی مقیاس حسادت چند بعدی (پفیفر و وونگ، ۱۹۸۹) است.

بررسی‌های آماری داده‌های پژوهش نشان داد که نسخه فارسی پرسشنامه حسادت چند بعدی از پایایی و روایی مطلوبی برخوردار و ابزاری مناسب برای ارزیابی ادراک افراد از احساس حسادت است. برای بررسی پایایی کل مقیاس حسادت چند بعدی و زیر

مقیاس‌های آن (شناختی، هیجانی و رفتاری) از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که نشان داد هر سه بعد حسادت و مقیاس کل از پایایی مطلوبی برخوردار است. همچنین برای بررسی روایی این مقیاس از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد که شاخص‌های برازش مدل و بارهای عاملی گویه‌ها در بازه‌ی مناسب تا مطلوبی بودند. این یافته‌ها با یافته‌های پژوهش‌های پیشین همسو است (پفیفر و وونگ، ۱۹۸۹؛ الفینستون و همکاران، ۲۰۱۱؛ رادوو و هدریچ، ۲۰۱۷). در پژوهش پفیفر و وونگ (۱۹۸۹) که اولین بار به بررسی نسخه‌ی کانادایی پرسشنامه حسادت چند بعدی پرداخته بود ضریب همسانی درونی ابعاد حسادت را به ترتیب شناختی ۰/۹۲، هیجانی ۰/۸۵ و

ممکن است در تشخیص حسادت پاتولوژیک مفید باشد. اگرچه حسادت عاشقانه یک تجربه نسبتاً متداول در واکنش به تهدیدات رقبا به یک رابطه ارزشمند است، اما حسادت شناختی و رفتاری ممکن است آسیب شناختی باشد، خصوصاً وقتی که آنها با واقعیت توجیه نشوند (جانوسکی، راک، تارستسن، کلارک و مورای، ۲۰۲۰).

از محدودیت پژوهش حاضر، می‌توان گفت که ۷۵ درصد شرکت‌کنندگان را افراد مجرد با میانگین سنی ۲۵/۷۳ سال که تعمیم کاربرد این مقیاس در افراد متأهل را دشوار می‌سازد. محدودیت دیگر این است که در این پژوهش مدت زمان رابطه عاشقانه را در نظر گرفته نشده است. پژوهش‌های آینده می‌تواند تأثیر طول رابطه در تجربه احساسات حسادت در روابط زوج‌ها را ارزیابی کند. از آنجایی که حسادت عاشقانه با احتمال بیشتری در بین زوج‌ها رخ می‌دهد (سیمن، ۲۰۱۶)، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده مفهوم حسادت عاشقانه را در زوج‌ها و با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی مورد بررسی قرار دهند؛ تا بتوان در ارتباط با تعمیم کاربرد مقیاس حسادت چند بعدی بهتر تصمیم‌گیری شود.

منابع

مهدی‌زاده، فاطمه و دره‌کردی، علی (۱۳۹۹). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و نگرش به روابط فرازنشویی با میانجی‌گری ابعاد ذهن‌آگاهی به منظور ارائه مدل. *فصلنامه علوم روانشناختی*، ۱۹(۸۷)، ۳۸۹-۳۸۳.

- American Psychological Association. (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed., text rev.). Washington, DC: Author.
- Becker, A. P. S., & Crepaldi, M. A. (2019). The attachment developed in childhood and the conjugal and parental relationship: A review of the literature. *Estudos e Pesquisas em Psicologia*, 19(1), 238-260.
- Chin, K., Atkinson, B. E., Raheb, H., Harris, E., & Vernon, P. A. (2017). The dark side of romantic jealousy. *Personality and Individual Differences*, 115, 23-29.
- Curling, L., Kellett, S., & Totterdell, P. (2018). Cognitive analytic therapy for obsessive morbid jealousy: A case series. *Journal of Psychotherapy Integration*, 28(4), 537.
- de Lenne, O., Wittevronghel, L., Vandenbosch, L., & Eggermont, S. (2019). Romantic relationship commitment and the threat of alternatives on social media. *Personal Relationships*, 26(4), 680-693.
- DeSteno, D. (2010). Mismeasuring jealousy: A cautionary comment on Levy and Kelly (2010). *Psychological Science*, 21, 1355-1356.

رفتاری ۰/۸۵ گزارش کرده است. در پژوهش دیگر که الفینستون و همکاران (۲۰۱۱) به بررسی این مقیاس در نمونه‌ی استرالیایی پرداختند، ضریب همسانی درونی را ۰/۷۰ تا ۰/۸۱ گزارش کردند. در مطالعه‌ی رادوو و هدریچ (۲۰۱۷) که نسخه صربستانی مقیاس حسادت چند بعدی را در یک نمونه‌ی ۵۰۰ نفری مورد بررسی قرار دادند، تحلیل عاملی تأییدی از ساختار سه بعد حسادت (شناخت، هیجان و رفتار) حمایت می‌کند و از همسانی درونی بالایی برخوردار بود. با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان گفت که مقیاس حسادت چند بعدی یک مقیاس وابسته به فرهنگ نیست و همگانی است که البته نیاز به پژوهش بیشتر در این زمینه می‌باشد.

مطالعات آینده به ایجاد داده‌های هنجاری از یک نمونه بزرگ و غیر بالینی در بزرگسالان متمرکز شوند، که ممکن است به مقایسه نمرات فردی در ابعاد مقیاس حسادت چند بعدی (شناختی، هیجانی و رفتاری) با مقادیر هنجاری کمک کند. علاوه بر این، میانگین و انحراف استاندارد می‌تواند استانداردهای مقایسه‌ای را برای نمرات به دست آمده در مطالعات گروه‌های بالینی فراهم کند. البته تحقیقات بیشتر لازم است تا مشخص شود که آیا مقیاس حسادت چند بعدی برای این اهداف مناسب است یا خیر. همچنین تحقیقات بیشتر می‌تواند اعتبار مقیاس حسادت چند بعدی را در نمونه‌های بالینی بررسی کند. به طور خاص، پژوهش‌ها می‌توانند تفاوت بین افرادی که تشخیص اختلال هذیان - نوع حسادت - دریافت کردند را با توجه به دفترچه راهنمای تشخیصی و آماری و کسانی که به این اختلال تشخیص داده نمی‌شوند را ارزیابی کنند. زیرا اختلال هذیان - نوع حسادت - تنها گروه تشخیصی با معیارهای استاندارد DSM-IV-TR است که مربوط به حسادت است. این اختلال شامل حسادت است که همراه با هذیان خیانت شریک زندگی است (انجمن روانشناسی آمریکا، ۲۰۰۰). با این وجود، اذعان می‌شود که این تحقیق محدود به درصد کمی از جمعیت (بین ۱ تا ۴ درصد) که مبتلا به این اختلال هستند، خواهد شد. به طور مشابه، مقیاس چند بعدی حسادت می‌تواند در ارزیابی افراد و یا زوج‌هایی که دارای مشکلاتی مربوط به حسادت و افرادی که به دنبال درمان نیستند، کاربردی باشد (سیمن، ۲۰۱۶). به طور کلی، مقیاس حسادت چند بعدی این توانایی را دارد که به عنوان یک ارزیابی اولیه برای شناسایی افرادی که از نظر بعد شناختی، هیجانی و رفتاری سطح حسادت زیاد را نشان می‌دهند، استفاده شود. همچنین این مقیاس

- Elphinston, R. A., Feeney, J. A., & Noller, P. (2011). Measuring romantic jealousy: Validation of the multidimensional jealousy scale in Australian samples. *Australian journal of Psychology, 63*(4), 243-251.
- Hedrih, V. (2019). *Adapting Psychological Tests and Measurement Instruments for Cross-cultural Research: An Introduction*. Manitoba, Routledge.
- Janovsky, T., Rock, A. J., Thorsteinsson, E. B., Clark, G. I., & Murray, C. V. (2020). The relationship between early maladaptive schemas and interpersonal problems: A meta-analytic review. *Clinical Psychology & Psychotherapy, 27*(3), 408-447.
- Khalifian, C. E., & Barry, R. A. (2016). Trust, attachment, and mindfulness influence intimacy and disengagement during newlyweds' discussions of relationship transgressions. *Journal of Family Psychology, 30*(5), 592.
- Nannini, D. K., & Meyers, L. S. (2000). Jealousy in sexual and emotional infidelity: An alternative to the evolutionary explanation. *Journal of Sex Research, 37*(2), 117-122.
- Pfeiffer, S. M., & Wong, P. T. (1989). Multidimensional jealousy. *Journal of Social and Personal Relationships, 6*(2), 181-196.
- Ponti, L., Ghinassi, S., & Tani, F. (2020). The Role of Vulnerable and Grandiose Narcissism in Psychological Perpetrated Abuse Within Couple Relationships: The Mediating Role of Romantic Jealousy. *The Journal of Psychology, 154*(2), 144-158.
- Rich, J. (1991). A two-factor measure of jealous responses. *Psychological Reports, 68*(3), 999-1007.
- Seeman, M. V. (2016). Pathological jealousy: An interactive condition. *Psychiatry, 79*(4), 379-388.
- Rubinsky, V. (2019). Identity gaps and jealousy as predictors of satisfaction in polyamorous relationships. *Southern Communication Journal, 84*(1), 17-29.
- Shafiee, Z., & Etemadi, O. (2018). Predicting desire to betrayal based on romance jealous and sensation seeking in married women. *Journal of Fundamentals of Mental Health, 20*(2), 121-130.
- Tani, F., & Ponti, L. (2016). The romantic jealousy as multidimensional construct: A study on the Italian Short Form of the Multidimensional Jealousy Scale. *The Open Psychology Journal, 9*(1), 111-120.
- Tošić-Radev, M., & Hedrih, V. (2017). Psychometric properties of the Multidimensional Jealousy Scale (MJS) on a Serbian sample. *psihologija, 50*(4), 521-534.
- Tortoriello, G. K., & Hart, W. (2019). Modeling the interplay between narcissism, relational motives, and jealousy-induced responses to infidelity threat. *Journal of Social and Personal Relationships, 36*(7), 2156-2179.

پیوست

لطفاً به فردی که با او رابطه برقرار کرده‌اید یا رابطه عاشقانه‌ای داشته‌اید، فکر کنید. در این پرسشنامه به این فرد X گفته می‌شود. لطفاً هر عبارت را بخوانید و با استفاده از مقیاس زیر بیان کنید که تا چه میزان برای شما صحیح می‌باشد. (نسخه فارسی پرسشنامه حسادت چند بعدی)

به چه میزان فکرها را در مورد X دارید؟								
ردیف	عبارات	همیشه	۲	۳	۴	۵	۶	هرگز
		۱						۷
۱	شک دارم که X مخفیانه فردی از جنس مخالف را می‌بیند.							
۲	نگران هستم که ممکن است افرادی از جنس مخالف X را تعقیب می‌کنند.							
۳	شک دارم که X ممکن است مجذوب شخص دیگری شده باشد.							
۴	شک دارم که X ممکن است مخفیانه رابطه‌ی جنسی با جنس مخالف داشته باشد.							
۵	فکر می‌کنم افرادی از جنس مخالف ممکن است به X علاقه‌مند باشند.							
۶	نگران هستم که فردی از جنس مخالف در تلاش است که X را فریب دهد.							
۷	فکر می‌کنم که X مخفیانه با فردی از جنس مخالف رابطه صمیمی برقرار می‌کند.							
۸	شک دارم که X به صورت دیوانه‌وار مجذوب جنس مخالف است.							

در موقعیت‌های زیر چه واکنش هیجانی خواهید داشت؟								
ردیف	عبارات	بسیار خوشحال	۲	۳	۴	۵	۶	بسیار ناراحت
		۱						۷
۹	X در مورد عالی بودن ظاهر یک فرد خاص از جنس مخالف در حضور شما نظر دهد.							
۱۰	X در گفتگو با فردی از جنس مخالف علاقه و هیجان زیادی نشان دهد.							
۱۱	X به فردی از جنس مخالف لبخند دوستانه می‌زند.							
۱۲	فردی از جنس مخالف تمام وقت تلاش می‌کند به X نزدیک شود.							
۱۳	X با فردی از جنس مخالف لاس می‌زند.							
۱۴	فردی از جنس مخالف از X خواستگاری کند.							
۱۵	X فردی از جنس مخالف را بغل می‌کند و می‌بوسد.							
۱۶	X همکاری بسیار زیاد با فردی از جنس مخالف (در مدرسه یا اداره) دارد.							

به چه میزان رفتارهای زیر را انجام می‌دهید؟								
ردیف	عبارات	همیشه	۲	۳	۴	۵	۶	هرگز
		۱						۷
۱۷	به کمد، کیف یا جیب‌های X نگاه می‌کنم.							
۱۸	به صورت غیر منتظره با X تماس می‌گیرم، فقط برای دیدن اینکه او در آنجا حضور دارد یا خیر.							
۱۹	از X در مورد روابط عاشقانه قبلی یا فعلی‌اش سؤال می‌کنم.							
۲۰	گاهی اگر X علاقه‌ای به فردی از جنس مخالف نشان دهد، من حرفای بدی درباره آن فرد می‌گویم.							
۲۱	در مورد تماس تلفنی‌اش از X سؤال می‌کنم.							
۲۲	در مورد مکانی که بوده از X سؤال می‌کنم.							
۲۳	هر وقت که می‌بینم X در حال گفتگو با فردی از جنس مخالف است، به آنها ملحق می‌شوم.							
۲۴	برای دیدن اینکه چه کسی با X است، به صورت غیرمنتظره به دیدن او می‌روم.							